

UPPSALA
UNIVERSITET

Dnr LINGFIL 2022/9

Verksamhetsplan 2022

Institutionen för lingvistik och filologi

Fastställt av institutionsstyrelsen 2022-01-21

1. Sammanfattning

1.1 Institutionens verksamhet och uppdrag

Institutionen för lingvistik och filologi är en av fyra institutioner inom språkvetenskapliga fakulteten och bedriver forskning och utbildning inom följande ämnesområden: grekiska (inkl. bysantinologi), indologi (inkl. jämförande indoeuropeisk språkforskning), iranska språk, kinesiska/sinologi, latin, lingvistik (inkl. swahili), semitiska språk (inkl. assyriologi), språkteknologi/datorlingvistik, samt turkiska språk. Institutionen har f.n. 100 anställda. Därutöver anlitar institutionen ett jämförelsevis stort antal timlärare. Institutionens totala omslutning för 2022 beräknas i budget till drygt 88,6 miljoner kronor, varav ungefär en tredjedel utgörs av utbildning på grund- och avancerad nivå och två tredjedelar av forskning och utbildning på forskarnivå.

Institutionen ska, enligt uppdrag från språkvetenskapliga fakultetsnämnden, planera för och genomföra utbildning inom program och fristående kurser vari ingår ett uppdrag att anordna undervisning i ämnen för vilka Uppsala universitet har ett nationellt ansvar (assyriologi, hindi, kurdiska, persiska och turkiska).

Institutionen ska planera för och genomföra forskning och utbildning på forskarnivå. Institutionen ska sträva efter att öka bidrag från externa forskningsfinansiärer samt öka antalet publiceringar och citeringar i erkända vetenskapliga kanaler. Den ska även säkerställa att alla forskningspublikationer från institutionen rapporteras i det nationella digitala arkivet DiVA.

Under avsnitt 8 redovisas institutionens ekonomi mer i detalj.

1.2 Prioriteringar verksamhetsåret 2022

Institutionen har under 2020 inlett ett arbete med arbetsmiljöfrågor i vid bemärkelse och menar att detta arbete fortsatt måste ges hög prioritet. En arbetsmiljögrupp bildades i början av 2020 och dess arbete resulterade i att en arbetsmiljöplan för 2020/21 fastställdes i september 2020. Arbetsmiljöplanen innehåller fyra fokusområden – transparens, kommunikation, information och välbefinnande – samt en handlingsplan för arbetsmiljöarbetet. Den OSA-enkät som genomfördes under våren 2021 ger ytterligare vägledning i arbetsmiljöarbetet.

En arbetsordning fastställdes i januari 2021 med definition av beslutsvägar och roller/funktioner inom institutionen. Under våren 2022 ska arbetsordningen revideras, bl.a. efter en genomlysning av institutionens organisation. Särskild uppmärksamhet kommer därvid att ägnas åt möjligheterna att skapa effektiva kommunikationsvägar mellan ämnesområdena och institutionsledningen vari ingår frågan om ämneskollegiernas medverkan i beredningen av de beslut som fattas av institutionsledningen. Arbetsmiljögruppens fortsatta arbete och därmed en eventuell integration av likavillkorsfrågor i arbetsmiljögruppens uppdrag bör också diskuteras. Sedan ett antal år kan det noteras att det föreligger svårigheter att internt rekrytera till ledningsuppdrag inom institutionen. Villkoren för sådana åtaganden bör därför ses över. F.n. pågår en process för att rekrytera en prefekt fr.o.m. den 1 juli 2022 och en studierektor för utbildning på forskarnivå senast fr.o.m. den 1 januari 2023.

Att rekrytera studenter till grund- och avancerad nivå som är motiverade att på ett seriöst sätt satsa på karriärer som bygger på kompetens inom institutionens ämnen är fundamentalt för ämnenas fortlevnad på längre sikt. Ur det perspektivet är det problematiskt att antalet studenter som når fram till examina inom institutionens huvudområden i många fall är lågt, särskilt vad gäller den avancerade nivån. En relaterad problematik är att antalet program- och kurstillfällen som institutionen erbjuder i relation till

tillgången på lärarresurser är förhållandevis stort, samtidigt som ett stort antal kurstillfällen lockar endast få studenter. Detta leder till att lärarresurserna per kurs blir än mer begränsade, något som i sin tur gör det svårt att avsätta lärartid till mer ambitiösa utvecklingsinsatser.

En flerårig satsning avses inledas för att utveckla studiegångar som främjar rekrytering av studenter med siktet inställt på en examen med något av institutionens ämnen som huvudområde. Detta arbete behöver utgå från en analys av vilken typ av studenter institutionens utbildningsalternativ bör vända sig till och vilka värden utbildningarna ska erbjuda studenterna. Ett fokus på studiegångar som leder till attraktiva karriärmöjligheter bör vara en viktig del av detta arbete, liksom att ta fram tydlig information om utbildningarnas värde. Detta arbete bör gå hand i hand med en strävan att öka den genomsnittliga storleken på undervisningsgrupperna. Större studentgrupper skulle också kunna bidra till att t.ex. frigöra lärarresurser för utvecklingsarbete och en ökning av mängden lärarledd undervisning, vilket ytterligare kan bidra till att locka studenter kvar i utbildningarna. Denna satsning för förnyelse kan få följden att en del kurser och program med svag studenttillströmning kommer att ersättas med andra alternativ.

Inom utbildning på forskarnivå kommer kvalitetsarbetet under 2022 huvudsakligen att vägledas av resultaten från fakultetsnämndens utvärderingar.

1.3 Övergripande utgångspunkter

Såväl vad gäller utbildning som forskning uppvisar institutionen sammantaget en positiv utveckling i så måtto att båda dessa verksamheter expanderar. Institutionens ekonomi är för närvarande stabil, även om resursläget för vissa ämnen är ansträngt och prognoserna för framtiden i viss mån pekar i negativ riktning. I allt väsentligt lyckas institutionen locka kvalificerade sökande till lediga anställningar, både vad gäller lärare/forskare, doktorander och teknisk-administrativ personal.

2. Kompetensförsörjningsplan

Institutionen har f.n 100 anställda, varav 38 är anställda som lärare, 26 som doktorand och 36 som teknisk-administrativ personal.

Av lärarna är 16 professorer (8 rekryterade och 8 befordrade), 3 gästprofessorer, 12 lektorer (varav 5 docenter; 1 av lektoreorna har vikariatsanställning), 2 biträdande lektorer och 5 adjunkter (varav 3 med vikariats- eller tidsbegränsad anställning). Rekrytering av en lektor i semitiska språk med inriktning mot arabiska pågår.

Bland forskaranställningar inom teknisk-administrativ personal finns 5 postdoktorer, 11 forskare och 11 forsknings- eller projektassistenter. Anställning av forskande personal sker löpande allteftersom institutionen beviljas forskningsbidrag och är svår att planera på längre sikt.

Inom stödverksamheten finns en ekonom (90%) och en HR-generalist (100%), två kursadministratörer (motsvarande 1,6 heltider), en personal- och kursadministratör (100%) tillika administrativ studierektor för utbildning på forskarnivå, en administrativ assistent (75%) samt två förste forskningsingenjörer (100% respektive 75%). Institutionens ledningsfunktioner består för närvarande av en prefekt på 75% och en biträdande tillika ställföreträdande prefekt på 25%, två studierektorer för utbildning på grund- och avancerad nivå på sammanlagt 100% och en administrativ studierektor för utbildning på forskarnivå.

Sju medarbetare är födda på 1950-talet och institutionen inledde under 2021 planeringsarbetet inför de närmast förestående pensionsavgångarna. Under våren 2022 avser styrelsen fastställa principer för en kompetensförsörjningsplan.

Inom i stort sett alla ämnesområden upplever man sig vara underbemannad i förhållande till utbildningsuppgifterna. Motiven bakom denna upplevelse varierar, men det är dock ostridigt att vissa av institutionens ämnesområden, på olika grunder, har en sådan bredd att den bemanning som idag är möjlig samtidigt är klart otillfredsställande.

Under 2021 utökades antalet meriteringsanställningar genom en särskild satsning: tre anställningar som postdoktor skapades med finansiering via myndighetskapitalet. Med tanke på den ekonomiska prognosen för de närmast kommande åren får detta ses som en engångssatsning.

Den totala omfattningen av teknisk-administrativ personal bedöms som tillräcklig. Omfördelning av arbetsuppgifter undersöks dock, bl.a. i syfte att skapa en studievägläsningsfunktion inom institutionen.

3. Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Institutionen bedriver utbildning på grundnivå inom nio huvudområden – grekiska, indologi, iranska språk, kinesiska, latin, lingvistik, semitiska språk, språkteknologi och turkiska språk – samt tio biomedicinska områden – arabiska, arameiska/syriska, assyriologi, hebreiska, jämförande indoeuropeisk språkforskning, kurdiska, mellanösternstudier, persiska, swahili och tidiga språk och kulturer. Kurser i språkteknologi ges inte längre i tillräcklig omfattning för att tillgodose huvudområdeskravet för examen på grundnivå.

Institutionen bedriver utbildning på avancerad nivå inom nio huvudområden: grekiska och bysantinologi, indologi, iranska språk, kinesiska, latin, lingvistik, semitiska språk, språkteknologi samt turkiska språk.

Institutionen är ansvarig för tre utbildningsprogram, nämligen Orientalistikprogrammet på kandidatnivå (inriktning arabiska, hindi, persiska och turkiska), Masterprogram i språkteknologi och Masterprogram i turkiska studier som ges i samarbete med Johannes Gutenberg Universitet i Mainz med start höstterminen 2022.

De fakultetsövergripande programmen Språkvetarprogrammet (grundnivå) och Masterprogram i språk erbjuder studiegångar till examen med ett flertal av institutionens ämnen som huvudområde. Institutionen medverkar även i Logopedprogrammet, Kandidatprogrammet i klassiska studier, Kandidatprogrammet i arkeologi och antik historia samt i lärarutbildning.

Det totala anslaget för utbildning på grundnivå och avancerad nivå för 2022 är 25 238 tkr. och det takbelopp som ska intjänas är 21 544 tkr. I anslaget ingår också ett uppdrag från medicinska fakulteten inom logopedprogrammet, ett uppdrag från utbildningsvetenskapliga fakulteten för lärarutbildning och modersmålsundervisning, samt särskilda medel avsatta på universitetsnivå för ämnen där universitetet har ett särskilt åtagande (assyriologi, hindi, kurdiska, persiska och turkiska), sammanlagt 3 320 tkr. Enligt ramavtal med Försvarets Tolkskola ger institutionen utbildning i arabiska för skolans studenter enligt särskilt avtal.

Grunden för kvalitetsarbetet inom utbildningen på grundnivå och avancerad nivå är ämneskollegiernas kompetens och engagemang. Detta arbete samordnas av studierektorerna, som även övervakar att kur-

ser och program utvärderas i enlighet med universitetets riktlinjer. Ett stöd i kvalitetsarbetet är pedagogiskt forum där institutionens personal diskuterar frågor om utbildningens kvalitet och möjligheter till förnyelse. Pedagogiskt forum sammanträder två gånger per termin, eller oftare vid behov. Studenterna är representerade i pedagogiskt forum med minst en företrädare. Inför varje terminsstart anordnar institutionsledningen lärarkonferenser för all undervisande personal där kollegiet diskuterar och utbildas i pedagogiska frågor, utvecklingsarbete, juridiska frågor m.m. De senaste konferenserna har fokuserat på digitalisering av undervisning och examination som följd av den pågående pandemin och efterföljande utveckling av distansutbildningar.

Inga omfattande förändringar av utbildningsutbudet är planerade under 2022. Omfattningen av utbildningsuppdraget förväntas ligga kvar på tidigare nivåer. Institutionens redovisning av registrerade helårsstudenter, särskilt vad avser de närmast föregående åren, visar att det finns ett uttalat intresse för många av institutionens utbildningar och institutionen har också beredskap att ta emot ett ökat studentantal under förutsättning av ett utökat takbelopp. Andelen kurser inom institutionen som ges permanent på distans ökar något. Prestationsgraden kommer fortsatt att uppmärksammas när det gäller institutionens insatser inom utbildningen på grund- och avancerad nivå. Institutionen har inlett en genomgång av ämnes- och kursinformationen på hemsidan och i utbildningskatalogen.

Den översyn av Orientalistikprogrammet som inleddes under hösten 2020 fortsätter. Avsikten är att arbetet ska vara slutfört i sådan tid att styrelsen kan göra ett ställningstagande vid sitt sista höstsammanträde.

4. Utbildning på forskarnivå

Utbildning på forskarnivå bedrivs inom nio forskarutbildningsämnen: datorlingvistik, grekiska (inkl. grekiska med inriktning mot bysantinologi), indologi (inkl. med inriktning mot jämförande indoeuropeisk språkforskning), iranska språk, latin, lingvistik, semitiska språk (inkl. med inriktning mot assyriologi), sinologi och turkiska språk.

Inom utbildningen på forskarnivå finns i början av året 28 aktiva forskarstuderande med individuell studieplan varav 23 med doktorandanställning, tre med stipendier och två med annan försörjning. Under 2022 planeras nio disputationer enligt de individuella studieplanerna. Institutionens målsättning är att alla nio ämnesområden ska ha minst två anslagsfinansierade doktorandanställningar och nyrekrytering planeras löpande för att uppfylla denna målsättning. Under 2022 planeras rekrytering av minst fem ny doktorander med anslagsfinansiering. Doktorander kan också rekryteras med extern bidragsfinansiering, varvid institutionen samfinansierar upp till 50% av kostnaden.

Varje doktorand har en huvudhandledare och minst en bihandledare, varav majoriteten har genomgått handledarutbildning. Ett handledarkollegium som består av alla anställda handledare bereder frågor rörande de allmänna studieplanerna för utbildning på forskarnivå, biträder med synpunkter vid antagning till forskarutbildningen, granskar vid behov doktoranders individuella studieplan och diskuterar angelägna frågor. Kvalitetsarbetet under 2022 kommer att domineras av fullföljandet av fakultetsnämndens utvärdering av utbildning på forskarnivå. Styrelsen kommer under våren 2022 att genomföra en översyn av prolongationsreglerna. I väntan på tillsättning av en ny studierektor för forskarutbildningen är biträdande prefekt sammankallande till handledarkollegiet. Mer administrativa ärenden handläggs av en administrativ studierektor för forskarutbildningen.

5. Forskning

Institutionen bedriver forskning inom alla dess ämnesområden och dessutom i olika tvärvetenskapliga samarbeten nationellt och internationellt. Forskningen finansieras dels genom anslag som främst går till lärares forskning i tjänst, dels genom externa forskningsbidrag som även går till annan forskande personal.

Anslaget för forskning och utbildning på forskarnivå för 2022 uppgår till 37 295 tkr. Externa forskningsbidrag beräknas under 2022 uppgå till 18 608 tkr, vilket motsvarar ungefär 33% av de totala forskningsmedlen. Bidragen kommer till största delen från Vetenskapsrådet och Riksbankens Jubileumsfond. Institutionen har som målsättning att ytterligare öka externfinansieringen, och uppmuntrar alla anställda lärare att söka forskningsbidrag, gärna i samverkan med andra lärosäten. Ett av flera syften med att öka externfinansieringen är att kunna anställa fler doktorander och postdoktorer än vad som är möjligt med enbart anslagsfinansiering. Det kan noteras att ett ökande antal forskare från andra lärosäten visar intresse att förlägga externfinansierade projekt inom institutionen.

Institutionens forskare och doktorander är aktiva i de tematiska forskningsnätverk som stöds av språkvetenskapliga fakulteten: Litterae et Linguae (LILAE, litteraturvetenskap) och Nätverket Språk & Lärande (språkinläring, flerspråkighet, läs- och skrivutveckling, testning och bedömning). Nätverken anordnar regelbundet både inåtriktade och utåtriktade tematiska evenemang.

Institutionen ska sträva efter att öka bidrag från externa forskningsfinansiärer samt öka volymen högkvalitativ forskning i form av publiceringar och citeringar i erkända vetenskapliga kanaler. Institutionen ska säkerställa att all forskning inom området rapporteras i det nationella digitala arkivet DiVA minst en gång om året.

6. Uppdragsverksamhet och samverkan med omgivande samhälle

Institutionen har en bred kontaktyta med det omgivande samhället, både vad gäller forskning och utbildning. Inom ramarna för våra utbildningar är arbetslivsanknytning ett viktigt inslag. Studenter genomför praktik på plats, exempelvis hos språkteknologiföretag, på ambassader, vid bibliotek och museer samt vid ideella organisationer. Inom programmen genomförs regelbundet studentmingel där studenter och alumner kan träffa representanter från arbetsmarknaden och ta del av information och inspirationsföreläsningar.

Tillsammans med övriga institutioner inom språkvetenskapliga fakulteten och gymnasieskolor i kommunen deltar institutionen i vanliga fall i det årliga anordnandet av Grammatikdagen där gymnasieelever besöker oss och under en heldag får information om språkstudier och språkforskning som ett möjligt framtida karriärval. P.g.a. pandemin är det osäkert om detta evenemang kan genomföras i år.

Några av våra forskningsprojekt omfattar också samarbeten med företag och organisationer både i Sverige och utomlands. Vi strävar efter att interagera med offentlig förvaltning och privat sektor för ökad samhällsnytta.

En annan viktig del av samverkan med det omgivande samhället är presentationer av institutionens forskning för allmänheten. Institutionens forskare ägnar sig i många fall åt frågor som rör stort allmänt intresse och de framträder ofta i radio, TV och andra massmedia. Institutionens anställda deltar också i samhällsdebatten genom exempelvis inlägg och intervjuer i medier samt genom gästföreläsningar i föreningar och andra verksamheter.

7. Internationalisering

Internationalisering är en viktig och självklar del av institutionens verksamhet inom utbildning och forskning. Flera av våra huvudområden erbjuder studenter möjlighet till utlandsstudier (t.ex. inom Orientalistikprogrammet och kinesiska), och institutionen har också Erasmusavtal med institutioner vid universitet i Turkiet, Tyskland och Ungern. Institutionen har internationell antagning till Masterprogrammet i språkteknologi och kommer att ha internationell antagning till Masterprogram i turkiska studier med start ht 2022. Ett flertal av institutionens kurser ges också på engelska.

Beträffande internationalisering på forskarnivå har institutionens alla ämnen regelbundna besök av gästföreläsare, gästforskare och gästdoktorander. Flera av institutionens doktorander fullgör en del av sin utbildning vid utländskt lärosäte. De individuella studieplanerna för forskarstuderande stipulerar i flertalet fall att doktoranden skall delta med eget bidrag i internationella kongresser och konferenser.

Institutionens lärare och forskare deltar i internationella konferenser, workshops och andra evenemang och fungerar ofta som sakkunniga till olika förlag, tidskrifter, forskningsfinansierare och programkommittéer samt vid anställnings- och befodringsärenden vid andra lärosäten. Många gäster vistas också under kortare eller längre tid vid institutionen årligen. Det internationella samarbetet inom alla ämnen är mycket synligt och uppmuntras.

8. Ekonomi

8.1 Allmänt

Intäkter och finansieringskällor

Inom utbildning på grund- och avancerad nivå (inkl. avgiftsfinansierade studenter) budgeteras totala intäkter till 27 598 tkr. varav intäkter från språkvetenskapliga fakulteten uppgår till 23 952 tkr. (därav 3 320 tkr. avseende nationellt ansvar). Andra större budgeterade intäkter är 552 tkr. från vetenskapsområdet för medicin och farmaci (logopedutbildning), 500 tkr. från historisk-filosofiska fakulteten och 234 tkr. från utbildningsvetenskapliga fakulteten. Intäkterna för avgiftsfinansierade studenter budgeteras till 2 000 tkr.

Inom forskning och utbildning på forskarnivå (inkl. externa bidragsmedel) budgeteras totala intäkter till 55 963 tkr, varav externa bidragsmedel 21 538 tkr. Vad gäller externa medel innebär detta en minskning jämfört med 2021. Den långsiktiga trenden är ändå att de externa medlen ökar. Merparten kommer från Vetenskapsrådet, Riksbankens jubileumsfond, Wallenbergstiftelserna och EU.

Utbildningsuppdrag och avräkning av takbelopp

Institutionens uppdrag i takbelopp har ökat under den senaste treårsperioden från 18 996 tkr till 21 544 tkr. Under 2019 noterades en marginell överprestation; 2020 var överprestationen mer markant, med ett avräknat takbelopp 2021 på 29 054 tkr. jämfört med uppdraget 21 511 tkr. Institutionen räknar därför med att med god marginal kunna uppfylla 2022 års uppdrag på 21 544 tkr.

Myndighetskapital och överskottsmarginal

Inom utbildning på grund- och avancerad nivå (inkl. avgiftsfinansierade studenter) budgeteras för 2022 en minskning av myndighetskapitalet från 1 459 tkr. till -315 tkr. vilket innebär en minskning av överskottsprocenten från 5,1% till ett underskott på 1,1%.

Inom forskning och utbildning på forskarnivå (inkl. externa bidragsmedel) budgeteras för 2022 en minskning av myndighetskapitalet från 6 625 tkr. till 3 324 tkr. vilket innebär en minskning av överskottsprocenten från 11,1% till 5,6%.

Stödverksamhet och OH

Institutionens budgeterade totalkostnad för overhead 2022 är 25 773 tkr. Av detta belopp utgör 14 646 tkr. gemensamma kostnader för universitetet, bibliotek, område, kansli och fakultet och 11 127 tkr. är institutionsgemensamma kostnader för personal, drift inkl. infrastruktur, intendentur, Engelska Parken, en del av lokalkostnaderna m.m. Pålägget för indirekta kostnader 2022 är 53,0% för utbildning på grund- och avancerad nivå och 39,0% för forskning och utbildning på forskarnivå vilket är en minskning från 54,0% (UGA) och 41,0% (FUF).

8.2 Tabeller

8.2.1 Utbildning på grund- och avancerad nivå

UGA	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	VP 2022	Prognos 2023	Prognos 2024
Intäkter	25 023	26 846	28 366	27 598	28 288	28 995
Kostnader	-25 065	-27 627	-28 363	-29 372	-29 306	-29 259
Verksamhetsresultat	-42	-781	3	-1 774	-1 018	-264
IB	1 558	1 516	924	1 459	-315	-1 333
UB	1 516	924	1 459	-315	-1 333	-1 597
Överskotts- %	6,0	3,3	5,1	-1,1	-4,5	-5,5

Takbelopp (kr)	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	VP 2022
Uppdrag i takbelopp	18 996	20 106	21 511	21 544
Avräknat takbelopp	19 689	26 690	29 054	
Avräkningsgrad i %	103,6	132,7%	135,1%	

8.2.2 Forskning och utbildning på forskarnivå

FUF	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	VP 2022	Prognos 2023	Prognos 2024
Intäkter	53 951	56 825	58 651	55 963	57 362	58 796
Kostnader	-54 839	-54 924	-59 670	-59 264	-59 046	-59 164
Verksamhetsresultat	-888	1 901	-1 019	-3 301	-1 684	-368
IB	4 945	5 021	6 899	6 621	3 320	1 636
UB	5 021	6 899	6 621	3 320	1 636	1 268
Överskotts-%	9,2	12,6	11,1	5,6	2,8	2,1